

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH
KHOA NHÀ NƯỚC - PHÁP LUẬT

KỶ YẾU

ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU KHOA HỌC CẤP BỘ 1996-1997

**"ĐỔI MỚI TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA BỘ MÁY HÀNH CHÍNH
NHÀ NƯỚC Ở HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH
TRONG ĐIỀU KIỆN ĐỔI MỚI Ở NƯỚC TA HIỆN NAY"**

Đơn vị chủ trì: KHOA NHÀ NƯỚC VÀ PHÁP LUẬT

Chủ nhiệm đề tài: PGS-PTS. Trần Ngọc Đường
Trưởng khoa

Thư ký đề tài: PTS. Nguyễn Văn Mạnh
Phó trưởng khoa

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH
3106

Hà Nội - 1997

8/11/97

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
PHẦN I: NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG	
1. Chức năng nhiệm vụ của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh trong giai đoạn phát triển mới - giai đoạn đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước.	6
<i>PGS-PTS. Tô Huy Rứa</i> Phó Giám đốc thường trực Học viện CTQG Hồ Chí Minh	
2. Những quan điểm cơ bản về đổi mới tổ chức hoạt động của bộ máy hành chính nhà nước ở Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.	13
<i>PTS. Nguyễn Văn Mạnh</i> Phó Trưởng khoa Nhà nước - Pháp luật Học viện CTQG Hồ Chí Minh	
3. Đòi điều suy nghĩ về cải cách hành chính ở Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.	19
<i>PTS. Cao Duy Hạ</i> Chánh văn phòng Học viện CTQG Hồ Chí Minh	
PHẦN II: VỀ TỔ CHỨC BỘ MÁY CỦA HỌC VIỆN TRUNG TÂM	
1. Một vài suy nghĩ về thực trạng và yêu cầu đổi mới tổ chức bộ máy của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.	24
<i>GS-PTS. Hoàng Văn Hảo</i> Giám đốc Trung tâm nghiên cứu quyền con người Học viện CTQG Hồ Chí Minh	
2. Hoạt động của các khoa, trung tâm, viện nghiên cứu giảng dạy ở Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh - Thực trạng và mô hình tổ chức mới.	34
<i>PGS-PTS. Trần Văn Chử</i> Trưởng khoa Kinh tế phát triển Học viện CTQG Hồ Chí Minh	

3. Đổi mới tổ chức bộ máy hoạt động quản lý của các vụ ở Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. 41

PGS-PTS. Trần Xuân Sâm

Vụ trưởng Vụ Quản lý khoa học
Học viện CTQG Hồ Chí Minh

4. Một số ý kiến về chức năng, nhiệm vụ và tổ chức bộ máy của Vụ Đào tạo Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. 50

PGS-PTS. Vũ Nhật Khải

Vụ trưởng Vụ Quản lý đào tạo
Học viện CTQG Hồ Chí Minh

5. Mô hình tổ chức hoạt động của bộ phận Văn phòng phục vụ hậu cần ở Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. 54

PTS. Nguyễn Văn Tài

Phó Văn phòng Học viện

PHẦN III: VỀ ĐỘI NGŨ CÁN BỘ CÔNG CHỨC 61

CỦA HỌC VIỆN TRUNG TÂM

1. Một số vấn đề đặt ra đối với đội ngũ cán bộ nghiên cứu và giảng dạy ở Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. 62

PTS. Nguyễn Văn Sáu

Phó Giám đốc Học viện CTQG Hồ Chí Minh

2. Xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức ở Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh theo định hướng cải cách nền hành chính nhà nước. 68

PTS. Lương Xuân Khai

Vụ trưởng Vụ Tổ chức cán bộ
Học viện CTQG Hồ Chí Minh

3. Xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức giảng dạy, nghiên cứu của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh theo hướng cải cách nền hành chính nhà nước. 77

PGS-PTS. Hoàng Ngọc Hoà

Phó Vụ trưởng Vụ Tổ chức cán bộ
Học viện CTQG Hồ Chí Minh

PHẦN IV: VỀ HỆ THỐNG THỂ CHẾ TỔ CHỨC, QUẢN LÝ 85
CÁC HOẠT ĐỘNG CỦA HỌC VIỆN TRUNG TÂM

1. Những cơ sở lập luận về đổi mới thể chế ở Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. 86

PTS. Lê Văn Hoè

Giảng viên Khoa Nhà nước - Pháp luật

Học viện CTQG Hồ Chí Minh

2. Bổ sung và hoàn thiện thể chế lãnh đạo của Đảng đối với Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh trong điều kiện Học viện trực thuộc cả Trung ương Đảng và Chính phủ - phân các thể chế của Trung ương. 96

PTS. Trần Khắc Việt

Phó Tổng biên tập Tạp chí "Nghiên cứu lý luận"

Học viện CTQG Hồ Chí Minh

3. Thể chế lãnh đạo, nhiệm vụ của Đảng bộ trong điều kiện Học viện trực thuộc Trung ương Đảng và Chính phủ. 103

PTS. Ngô Hoan

Thường trực Đảng ủy, Văn phòng Đảng ủy.

4. Thể chế Nhà nước về tổ chức và hoạt động của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh - Thực trạng và đổi mới 111

LG. Trần Đình Quyết

Giảng viên chính Khoa Nhà nước - Pháp luật

Học viện CTQG Hồ Chí Minh

5. Kiện toàn thể chế quản lý đào tạo của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh theo hướng cải cách nền hành chính nhà nước 117

CN. Tào Thị Quyên

Cán bộ nghiên cứu Khoa Nhà nước - Pháp luật

Học viện CTQG Hồ Chí Minh

6. Một số suy nghĩ về thể chế nghiên cứu khoa học ở Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh trong điều kiện cải cách hành chính hiện nay. 131

CN. Lê Tuấn Sơn

Cán bộ nghiên cứu Khoa Nhà nước - Pháp luật
Học viện CTQG Hồ Chí Minh

7. Kiện toàn hệ thống thể chế quản lý khối hậu cần ở Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh theo hướng cải cách nền hành chính quốc gia 136

CN. Trương Thị Hồng Hà

Cán bộ nghiên cứu Khoa Nhà nước - Pháp luật
Học viện CTQG Hồ Chí Minh

PHẦN I

NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG

**CHỨC NĂNG, NHIỆM VỤ
CỦA HỌC VIỆN CTQG HỒ CHÍ MINH**
trong giai đoạn phát triển mới - giai đoạn đẩy mạnh
CNH, HĐH đất nước

PGS. PTS Tô Huy Rứa

Phó giám đốc thường trực
Học viện CTQG Hồ Chí Minh

Ngày 5-3-1997, đã công bố quyết định số 07/QĐ-TW về việc hợp nhất Viện Nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh với Học viện và lấy tên là Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh - Đây là mốc quan trọng, trong quá trình phát triển tiến lên và là sự xác định trọng trách to lớn của Học viện trước Đảng và Nhà nước nhằm "tăng cường và nâng cao chất lượng công tác nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, gắn công tác nghiên cứu khoa học với công tác đào tạo bồi dưỡng lý luận chính trị cho cán bộ"¹. Tại Quyết định này Bộ Chính trị cũng giao cho Học viện căn cứ quyết định số 61/QĐ-TW, ngày 10-3-1993 của Bộ Chính trị và quyết định số 29-QĐ/TW, ngày 5-3-1992 của Ban Bí thư trung ương (khoá VII) , xác định chức năng, nhiệm vụ, phương án sắp xếp tổ chức bộ máy của Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh để trình Thường vụ Bộ Chính trị xem xét quyết định.

Vì vậy, cuộc hội thảo khoa học đề tài "Đổi mới tổ chức và hoạt động của bộ máy hành chính ở Học viện ..." hôm nay, có ý nghĩa thiết thực, giúp Ban giám đốc có phương án tốt nhất về sắp xếp, tổ chức bộ máy của Học viện

Tham gia hội thảo, tôi xin được phát biểu về một số vấn đề thuộc chức năng và nhiệm vụ của Học viện trong giai đoạn mới - giai đoạn đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước.

¹ Quyết định số : 07/QĐ-TW ngày 30-10-1996.

Học viện của chúng ta đã có bề dày lịch sử gần 50 năm. Ngay từ ngày mới thành lập (lúc còn là Trường Đảng trung ương, năm 1949) Học viện đã có chức năng quan trọng là nơi đào tạo, huấn luyện cán bộ cho Đảng. Đảng ta và Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt coi trọng công tác đào tạo và bồi dưỡng cán bộ, bởi x"... cán bộ là cái gốc của mọi công việc. Vì vậy huấn luyện cán bộ là công việc gốc của Đảng"¹. Ngày 7-9-1957 phát biểu khai giảng khoá học lý luận dài hạn đầu tiên của Trường Nguyễn Ái Quốc, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ : "Đảng ta tổ chức trường học lý luận cho cán bộ là để nâng cao trình độ lý luận của Đảng ta đang giải quyết sự đòi hỏi của nhiệm vụ cách mạng và tình hình thực tế ..."; "chúng ta phải nâng cao sự tu dưỡng về chủ nghĩa Mác - Lênin để dùng lập trường, quan điểm, phương pháp chủ nghĩa Mác - Lênin mà tổng kết những kinh nghiệm của Đảng ta, phân tích một cách đúng đắn những đặc điểm của nước ta". Đó là những quan điểm chỉ đạo công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ của Đảng trong mấy chục năm qua góp phần tạo nên đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý có trình độ lý luận dày dặn kinh nghiệm, trung thành với chủ nghĩa Mác - Lênin tư tưởng Hồ Chí Minh, đã lãnh đạo nhân dân đánh thắng kẻ thù xâm lược, thống nhất đất nước và đang tiến hành thắng lợi công cuộc đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước.

Ngày nay, Học viện có vị trí quan trọng trong hệ thống các cơ quan Đảng và nhà nước, uy tín ngày càng được nâng cao, vừa là trung tâm lớn nhất trong cả nước về đào tạo cán bộ, vừa là một trong những trung tâm lớn nghiên cứu khoa học, lý luận chính trị của Đảng và nhà nước với một cơ sở trung tâm và 4 phân viện. Ở cơ sở trung tâm sẽ thành lập 7 viện, 8 khoa, 5 trung tâm, 2 tạp chí, 7 vụ chức năng, 1 cục quản trị, 1 ban thanh tra giáo dục, 1 văn phòng Đảng - Đoàn và 1 văn phòng Học viện. Đội ngũ cán bộ giảng viên, nghiên cứu đã có bước trưởng thành, số có học hàm học vị khoa học hơn 200 người phần lớn đang phát huy vai trò nòng cốt trong giảng dạy và nghiên cứu khoa học. Hàng năm Học viện đào tạo và bồi dưỡng khoảng 8.000 người. Nhiều cán bộ lãnh đạo chủ chốt của các ngành, các cấp, cán bộ khoa học có uy tín đã được đào tạo, bồi dưỡng, trưởng thành từ Học viện. Nghị quyết đại hội Đảng lần thứ VIII đặc biệt nhấn mạnh nhiệm vụ học tập của mỗi cán bộ đảng viên, trước hết là cán bộ chủ chốt. Đại hội khẳng định: "Học tập là nghĩa vụ bắt buộc đối với mọi cán bộ, đảng viên và phải được quy định thành chế độ"; đồng thời, coi đó là một tiêu chí quan trọng để đánh giá phẩm chất của đảng viên: "Lười học, lười suy nghĩ, không thường xuyên tiếp nhận những thông tin mới, những hiểu biết mới cũng là biểu hiện của sự thoái hoá"². Đó cũng là

¹ Hồ Chí Minh. Toàn tập, Nxb ST, H., 1984, tập 4, tr. 487.

² Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ VIII. Nxb CTQG, H., 1996, tr. 141.

một phần nhiệm vụ của Học viện chúng ta trong giai đoạn mới.

Tuy nhiên, trong thời gian gần nửa thế kỷ qua, Học viện cũng đã trải qua nhiều biến động về tổ chức bộ máy theo xu hướng ngày càng mở rộng về quy mô, trách nhiệm ngày càng nặng nề đòi hỏi chất lượng đào tạo phải được nâng cao. Nhiều cơ sở đào tạo bồi dưỡng cán bộ của Đảng đã sát nhập vào Học viện như : Nhập trường tại chức cao cấp vào Học viện năm 1982, nhập trường K vào Học viện năm 1987; nhập trường 10 vào Học viện năm 1990. Ngày 10-3-1993, Bộ Chính trị có quyết định nhập các trường Đảng khu vực Hà Nội, Đà Nẵng, thành phố Hồ Chí Minh và đại học Tuyên giáo vào Học viện và các trường đó trở thành các phân viện của Học viện. Và gần đây là hợp nhất Viện Nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh vào Học viện . Ngoài ra Học viện còn có nhiệm vụ chỉ đạo về nội dung đào tạo cán bộ giảng viên cho 53 trường chính trị tỉnh, thành trong cả nước và sắp tới sẽ là 61 trường.

Qua mỗi lần sát nhập qui mô của Học viện được mở rộng, nhưng về tổ chức bộ máy cán bộ cần phải được rà soát lại sao cho phù hợp với yêu cầu nhiệm vụ và sự phát triển của Học viện trong giai đoạn mới .

Sau đây, tôi xin nêu những quan điểm lớn về chức năng, nhiệm vụ của Học viện trong giai đoạn mới bảo đảm tính hệ thống, đồng bộ nhằm nâng cao hiệu lực điều hành của Ban giám đốc, thực hiện tốt nhiệm vụ xây dựng và phát triển của Học viện đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước. Chức năng nhiệm vụ cơ bản của Học viện là :

- Đào tạo, bồi dưỡng cho cán bộ lãnh đạo và quản lý chủ chốt làm việc trong các cơ quan Đảng, nhà nước, đoàn thể chính trị, lực lượng vũ trang, các chuyên gia đầu ngành về khoa học công nghệ và các nhà doanh nghiệp lớn về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối quan điểm của Đảng; đào tạo cán bộ lý luận có trình độ đại học và trên đại học.

- Nghiên cứu khoa học nhằm phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh và một số môn khoa học - xã hội nhân văn, góp phần vào việc hình thành và cụ thể hoá đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước .

- Hướng dẫn các trường chính trị tỉnh, thành phố về nội dung chương trình, phương pháp nghiên cứu, giảng dạy, học tập và xây dựng đội ngũ giảng viên.

- Tổ chức hợp tác quốc tế về đào tạo, nghiên cứu khoa học trên cơ sở đường lối đối ngoại của Đảng và Nhà nước .

1- Về đào tạo bồi dưỡng cán bộ

Học viện chúng ta được Trung ương Đảng và Chính phủ giao nhiệm vụ rất quan trọng và nặng nề. Xuất phát từ tình hình thực tế của sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước và Chiến lược cán bộ của Đảng trong giai đoạn từ nay đến năm 2010 - 2020 để nâng cao chất lượng đào tạo và bồi dưỡng cán bộ cho cả hệ thống chính trị. Nhưng đặc điểm của giai đoạn này sẽ quy định nội dung yêu cầu đào tạo cán bộ. Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ VIII yêu cầu "Đào tạo, bồi dưỡng cán bộ toàn diện cả về lý luận chính trị, phẩm chất đạo đức, trình độ chuyên môn và năng lực thực tiễn". Tình hình đòi hỏi công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ phải đào tạo cho được một đội ngũ cán bộ cách mạng cho đời nay và đời sau để thực hiện mục tiêu của cách mạng đã đề ra. Chương trình đào tạo phải xét đến thực trạng đội ngũ cán bộ hiện nay, quy hoạch và tiêu chuẩn cán bộ trong thời gian tới. Đào tạo bồi dưỡng gắn với quy hoạch cán bộ, tiêu chuẩn hoá chức danh và yêu cầu sử dụng cán bộ, Học viện phải là nơi đào tạo ra những cán bộ lãnh đạo, quản lý có đủ đức và tài, mà đức là gốc, tài là quan trọng, có bản lĩnh chính trị vững vàng, trung thành với chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, có trí tuệ và kinh nghiệm thực tiễn, có khả năng dự báo công việc và tập hợp quần chúng, đào tạo bồi dưỡng những nhân tài cho đất nước.

Học viện làm tốt hơn nữa nhiệm vụ đào tạo đội ngũ cán bộ có trình độ cao (đào tạo sau đại học) có bản lĩnh chính trị và khoa học để góp phần bảo vệ và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh vào đường lối chính sách của Đảng. Để nâng cao chất lượng đào tạo phải tiếp tục bổ sung, đổi mới nội dung chương trình đào tạo theo hướng vừa cơ bản vừa hiện đại, vừa mở rộng kiến thức vừa chuyên sâu đối với từng đối tượng cán bộ cụ thể, từng loại chức danh, đảm bảo nâng cao khả năng tư duy lý luận cho người học và giải quyết có hiệu quả những tình huống cụ thể trong hoạt động thực tiễn. Chất lượng đào tạo phụ thuộc vào nội dung, phương pháp học tập, vì vậy cần quán triệt sâu sắc hơn phương châm lý luận kết hợp với thực tiễn học đi đôi với hành trong cả giảng dạy và học tập.

2- Về nghiên cứu khoa học và lý luận chính trị

Thực tiễn cách mạng nước ta và tình hình quốc tế đang đặt ra nhiều vấn đề cần nghiên cứu, tổng kết khái quát thành những vấn đề lý luận về xây dựng chủ nghĩa xã hội. Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ VIII yêu cầu: "Công tác lý luận trước hết hướng vào những vấn đề do cuộc sống đặt ra, làm rõ căn cứ khoa học của các giải pháp, dự báo các xu hướng phát triển, góp phần bổ sung, hoàn thiện đường lối của Đảng, làm cho ngày càng sáng tỏ con đường đi